

Številka: 093-4/2018/8

Datum: 13. 11. 2018

Zadeva: Zapis 58. posveta predstavnikov registriranih cerkva in drugih verskih skupnosti na temo novosti na področju varstva osebnih podatkov

Ministrstvo za kulturo je v torek, 16. oktobra 2018, organiziralo 58. posvet predstavnikov registriranih cerkva in drugih verskih skupnosti na temo novosti na področju varstva osebnih podatkov, povezanih z uveljavitvijo evropske [Splošne uredbe o varstvu osebnih podatkov](#), ki jih je predstavila informacijska pooblaščenka **Mojca Prelesnik**.

Na posvetu so sodelovale naslednje verske skupnosti: Evangeličanska cerkev AV v Republiki Sloveniji, Verska skupnost enakih možnosti – VSEM, Islamska skupnost v Republiki Sloveniji, Krščanska adventistična cerkev, Katoliška Cerkev, Jehovove priče – krščanska verska skupnost, Skupnost za zavest Krišne, Slovenski daoistični tempelj najvišje harmonije, Skupnost Baha'i Slovenije, Čezvesoljska Zombi cerkev blaženega zvonjenja, Združitevna cerkev, LECTORIUM ROSICRUCIANUM Mednarodna šola Zlatega rožnega križa, Evangelijska binkoštna Cerkev, Srbska pravoslavna cerkev Metropolija Zagrebško – Ljubljanska, Slovenska starokatoliška cerkev, Budistična kongregacija Dharmaling, Slovenska islamska skupnost milosti, Mednarodna krščanska skupnost in Makedonska pravoslavna skupnost v Republiki Sloveniji »Sveti Kliment Ohridski«.

Poleg predstavnikov verskih skupnosti so se posveta udeležili sodelavci Urada za verske skupnosti: direktor **dr. Gregor Lesjak**, **Robert Cajhen** in **Marija Pajk Burja** ter nekaj drugih zaposlenih na Ministrstvu za kulturo, ki so izrazili zanimanje za navedeno temo.

Udeležence sta uvodoma pozdravila direktor urada dr. Gregor Lesjak in minister za kulturo **Dejan Prešiček**. Minister je uvodoma izrazil veselje, da na posvetu Ministrstva za kulturo sodeluje informacijska pooblaščenka Mojca Prelesnik, ki se je prijazno odzvala vabilu Urada za verske skupnosti. Poudaril je, kako pomembno je področje varstva osebnih podatkov v sodobni družbi, ter udeležencem zaželel uspešen posvet, na katerem bodo prejeli čim več informacij v zvezi z zaščito varstva osebnih podatkov.

Dr. Gregor Lesjak se je v nadaljevanju zahvalil ministru za kulturo Dejanu Prešičku za uvodni pozdrav. Poudaril je, da je bil posvet na temo novosti na področju varstva osebnih podatkov organiziran na predlog nekaterih verskih skupnosti. Prisotne je pozval, da se z nekaj trenutki tišine spomnijo nedavno preminulega novinarja Televizije Slovenija Saše Paukovića in njegovega izjemnega prispevka k poročanju o delu slovenskih verskih skupnosti.

Mojca Prelesnik je v svojem predavanju spregovorila o novostih na področju varstva osebnih podatkov. Po njenem mnenju smo imeli v Sloveniji do sedaj zelo dober zakon na področju varstva osebnih podatkov (v nadaljevanju: [ZVOP-1](#)). Od 25. maja 2018 tudi v Sloveniji uporabljamo Splošno uredbo o varstvu osebnih podatkov (v nadaljevanju: [Splošna uredba](#)). Čeprav govorimo o uredbi (angleško: [GDPR](#) - General Data Protection Regulation) je ta uredba po njenem mnenju v številnih segmentih direktiva, kar omogoča državam članicam, da določena področja uredijo samostojno.

Čeprav je bila želja evropskega zakonodajalca, da je Evropa na področju varstva osebnih podatkov harmonizirana, po njenem mnenju ni in ne bo povsem.

Nov Zakon o varstvu osebnih podatkov (v nadaljevanju: ZVOP-2) je bil letos spomladi na seji Vlade Republike Slovenije sprejet in poslan v Državni zbor Republike Slovenije. Zaradi pomanjkanja politične volje pa kasneje, po njenem mnenju, ni bil obravnavan. V skladu s Poslovníkom Državnega zbora Republike Slovenije mora zakon še enkrat v parlamentarni postopek. Poleg Slovenije še pet držav članic Evropske unije ni sprejelo novega Zakona o varstvu osebnih podatkov, ki bi bil usklajen s Splošno uredbo. Kdaj bomo v Sloveniji dobili nov zakon – ZVOP-2 ne vemo, do takrat pa morajo vsi, tako upravljavci zbirk osebnih podatkov kot nadzorni organ za varstvo osebnih podatkov, uporabljati Splošno uredbo.

Dobro je, kot je poudarila, da se temeljna načela varstva osebnih podatkov z uporabo Splošne uredbe, ne spreminjajo. V Sloveniji pa smo v prednosti tudi zato, ker smo bili že do sedaj navajeni vsebinsko dobrega zakona. Definicija osebnega podatka v ZVOP-1 in Splošni uredbi je nekoliko drugačna, po sami vsebini pa povsem identična. Osebni podatek je katerakoli informacija v zvezi z določenim ali določljivim posameznikom. Določeni smo z imenom in priimkom, določljivi pa smo z davčno številko ali z enotno matično številko občana, v dobi sodobnih tehnologij smo po njenem mnenju določljivi vedno bolj. Splošna uredba jasno določa, da so osebni podatki med drugim tudi spletni identifikatorji, ID-ji piškotkov, IP naslovi računalnikov in elektronskih naprav in psevdonimni podatki. Po njenem mnenju danes anonimnih podatkov skorajda ni več, anonimni podatki so le nekateri statistični podatki.

Splošno uredbo uporabljamo podobno kot do sedaj ZVOP-1, torej vedno, ko poteka obdelava osebnih podatkov v celoti ali deloma avtomatizirano. Če se osebni podatek obdeluje ročno, mora le-ta izvirati iz zbirke osebnih podatkov oziroma mora biti namenjen vključitvi v to zbirko. Še vedno ostaja enako načelo, kaj je obdelava osebnih podatkov in sicer je obdelava vse, karkoli se počne z osebnim podatkom: pridobivanje, spreminjanje, posredovanje, uničenje in sam vpogled.

Glede verskih skupnosti Splošna uredba določa, da morajo le-te uskladiti svoje delovanje z njenimi določbami. V 91. členu je določeno: »Kadar v državi članici v času začetka veljavnosti Splošne uredbe cerkve in verska združenja ali skupnosti uporabljajo celovita pravila v zvezi z varstvom posameznikov pri obdelavi, ta pravila lahko veljajo še naprej, če se uskladijo s Splošno uredbo. Cerkev in verska združenja, ki uporabljajo celovita pravila v skladu s prvim odstavkom, nadzira neodvisen nadzorni organ, ki je lahko poseben organ, če izpolnjuje pogoje iz poglavja VI Splošne uredbe (neodvisni nadzorni organ države članice).«

Splošna uredba v uvodni določbi 55 določa: »Obdelava osebnih podatkov s strani državnih organov za namen doseganja ciljev uradno priznanih verskih skupnosti, ki so določeni z ustavnim pravom ali mednarodnim javnim pravom, se izvaja zaradi javnega interesa.« V uvodni 165 določbi Splošna uredba nadalje določa: »Splošna uredba spoštuje in ne vpliva na status cerkva in verskih združenj ali skupnosti, ki ga imajo na podlagi veljavnega ustavnega prava v državi članici.«

Glede ozemeljske veljavnosti Splošne uredbe, si je evropski zakonodajalec zastavil ambiciozen cilj: 1. Splošna uredba velja vedno, ko je sedež upravljavca ali obdelovalca osebnih podatkov znotraj Evropske unije; 2. Splošna uredba velja tudi, ko sedež upravljavca ali obdelovalca osebnih podatkov ni v Evropski uniji, pa so posamezniki, katerim upravljavec nudi blago in storitve ali spremlja njihovo vedenje, v Evropski uniji; 3. Splošna uredba velja tudi takrat, ko

upravljavec nima sedeža v Evropski uniji, ampak v kraju, kjer se pravo države članice uporablja na podlagi mednarodnega javnega prava.

Najpomembnejši člen Splošne uredbe, tudi za verske skupnosti, je 6. člen, ki govori o zakonitosti obdelave osebnih podatkov. Obdelava je zakonita le, če je izpolnjen vsaj eden od šestih pogojev:

- a.) osebna privolitve za enega ali več določenih namenov;
- b.) obdelava je potrebna za izvajanje pogodbe ali za izvajanje ukrepov na zahtevo posameznika pred sklenitvijo pogodbe (ZVOP-1: čl. [9/3](#) in [10/2](#));
- c.) obdelava je potrebna za izpolnitev zakonske obveznosti upravljavca;
- d.) obdelava je potrebna za zaščito življenjskih interesov posameznika ali druge fizične osebe (včasih tudi v javnem interesu: humanitarni nameni, spremljanje epidemij, izredne humanitarne razmere, naravne nesreče) (ZVOP-1: [12. čl.](#));
- e.) obdelava je potrebna za opravljanje naloge v javnem interesu ali pri izvajanju javne oblasti, dodeljene upravljavcu;
- f.) obdelava je potrebna zaradi zakonitih interesov za katere si prizadeva upravljavec ali tretja oseba, razen kadar prevladajo interesi ali pravice posameznika, ki zahtevajo varstvo osebnih podatkov, zlasti otrok (ZVOP-1: čl. [10/3](#)).

Glede osebne privolitve Splošna uredba določa, da osebna privolitve »ni prostovoljna (in s tem veljavna podlaga za obdelavo osebnih podatkov), če obstaja očitno neravnotežje med posameznikom in upravljavcem, zlasti kadar je ta javni organ in je zato malo verjetno, da je bila dana prostovoljno in v vseh okoliščinah te specifične situacije.« Domneva se tudi, »da ni dana prostovoljno, če: - ne dovoljuje ločenih privolitvev za različne obdelave osebnih podatkov; - je izvajanje pogodbe, vključno z zagotavljanjem storitve, pogojeno s privolitvijo, čeprav za tako izvajanje privolitvev ne bi bila potrebna.«

Veljavna privolitve po Splošni uredbi je dokazljiva, prostovoljna, specifična, informirana in nedvoumna. Privolitve je treba pridobiti pred začetkom vsake obdelave, če pa se spremeni namen obdelave podatkov, je treba pridobiti novo privolitve. Izrecna privolitve ni zahtevana vedno, pač pa npr., če obstaja velika potreba po večji kontroli posameznika nad osebnimi podatki. Izrecna privolitve se vedno zahteva pri posebnih vrstah osebnih podatkov (9. člen), prenosu osebnih podatkov v tretje države ali mednarodne organizacije, če ni drugih varovalk iz 49. člena, če odločanje temelji izključno na avtomatski obdelavi (22. člen). Glede umika privolitve je poudarila, da upravljavec zagotovi umik privolitve enako enostavno kot dajanje in to kadarkoli. Vsaka sprememba pravne podlage mora biti posamezniku sporočena v skladu s 13. in 14. členom Splošne uredbe.

Informacijska pooblaščenka je v svojem predavanju spregovorila tudi o obdelavi posebnih vrst osebnih podatkov (prvi odstavek 9. člena). Prepovedana je obdelava osebnih podatkov, ki razkrivajo: rasno ali etično poreklo; politično mnenje; versko ali filozofsko prepričanje; članstvo v sindikatu. Prepovedana je obdelava: genetskih podatkov; biometričnih podatkov za namene edinstvene identifikacije; podatkov v zvezi z zdravjem; podatkov v zvezi s spolnim življenjem ali spolno usmerjenostjo. V drugem in četrtem odstavku 9. člena pa je določeno, kdaj prepoved obdelave ne velja.

O odgovornosti upravljavca osebnih podatkov govori 24. člen Splošne uredbe in določa, da ob upoštevanju narave, obsega, okoliščin in namenov obdelave, pa tudi tveganj za temeljne človekove pravice, ki se razlikujejo po verjetnosti in resnosti, upravljavec izvede ustrezne tehnične in organizacijske ukrepe, da zagotovi in je zmožen dokazati, da obdelava poteka v skladu s Splošno uredbi. Ti ukrepi se pregledajo in dopolnijo, kjer je to potrebno. Kadar je to

sorazmerno glede na dejavnosti obdelave, ukrepi vključujejo izvajanje ustreznih politik za varstvo podatkov s strani upravljavca. Spoštovanje odobrenih kodeksov ravnanja ali izvajanje odobrenega mehanizma potrjevanja se lahko uporabi za dokazovanje izpolnjevanja obveznosti upravljavca.

O evidenci dejavnosti obdelave govori 30. člen Splošne uredbe, ki določa, da vsak upravljavec in predstavnik upravljavca, kadar ta obstaja, vodi evidenco dejavnosti obdelave osebnih podatkov v okviru svoje odgovornosti. Evidenca predstavlja opis zbirk, ki jih vodijo (vsebino zbirk, namene, pravne podlage, varnostne postopke...). V skladu s Splošno uredbo se Register zbirk (prijava zbirk) osebnih podatkov pri Informacijskem pooblaščenca ukinja, katalogi pa ostajajo. Evidence se vodijo v pisni, vključno v elektronski obliki, nadzorni organ ima na zahtevo dostop do evidenc. Izjema so podjetja ali organizacije, ki zaposlujejo manj kot 250 oseb, razen če je verjetno, da obdelava, ki jo izvajajo, predstavlja tveganje za pravice in svoboščine posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki, in ni občasna, ali obdelava vključuje posebne vrste podatkov.

Upravljavec/obdelovalec imenuje pooblaščenca osebo za varstvo osebnih podatkov, če obdelavo izvaja javni organ ter, če je obdelava osebnih podatkov njuna temeljna dejavnost, kjer je zaradi narave obsega ali namenov obdelave, treba posameznike redno in sistematično obsežno spremljati (npr. direktni marketing, segmentiranje, analitika...). Pooblaščenca osebo za varstvo osebnih podatkov imenuje tudi, če njegove temeljne dejavnosti zajemajo obsežno obdelavo posebnih vrst osebnih podatkov (t.i. »občutljivi osebni podatki OP«) in osebni podatki v zvezi s kazenskimi obsodbami in prekrški. Upravljavec kontaktne podatke pooblaščenca osebe za varstvo osebnih podatkov sporoči Informacijskemu pooblaščenca. Oddelek 4 Splošne uredbe nadalje natančneje določa položaj ter naloge pooblaščenca osebe za varstvo podatkov.

Informacijska pooblaščenca je spregovorila tudi o tem, kako se najbolje izognemo kršitvam pri obdelavi osebnih podatkov. Poudarila je pomen razvijanja PIA - Privacy Impact Assessment (ocena učinka v zvezi z varstvom podatkov) pred uvedbo vsakega posega v zasebnost, še zlasti pa ob novem tehničnem sredstvu ali aplikaciji. Potreben je stalni razvoj in evalvacija novih varnostnih tehnologij. Ocena učinka v zvezi z varstvom podatkov je določena v 35. členu Splošne uredbe in določa: »1. Kadar je možno, da bi lahko vrsta obdelave, zlasti z uporabo novih tehnologij, ob upoštevanju narave, obsega, okoliščin in namenov obdelave povzročila veliko tveganje za pravice in svoboščine posameznikov, upravljavec pred obdelavo opravi oceno učinka predvidenih dejanj obdelave na varstvo osebnih podatkov. V eni oceni je lahko obravnavan niz podobnih dejanj obdelave, ki predstavljajo podobna velika tveganja. 2. Upravljavec pri izvedbi ocene učinka v zvezi z varstvom podatkov za mnenje zaprosi pooblaščenca osebo za varstvo podatkov, kjer je ta imenovana. 3. Ocena učinka v zvezi z varstvom podatkov iz prvega odstavka se zahteva zlasti v primeru: (a) sistematičnega in obsežnega vrednotenja osebnih vidikov v zvezi s posamezniki, ki temelji na avtomatizirani obdelavi, vključno z oblikovanjem profilov, in je osnova za odločitve, ki imajo pravne učinke v zvezi s posameznikom ali nanj na podoben način znatno vplivajo; (b) obsežne obdelave posebnih vrst podatkov iz člena 9 (1) ali osebnih podatkov v zvezi s kazenskimi obsodbami in prekrški iz člena 10, ali (c) obsežnega sistematičnega spremljanja javno dostopnega območja.

Če iz ocene učinka izhaja, da bo obdelava osebnih podatkov veliko tveganje, se upravljavec predhodno posvetuje z Informacijskim pooblaščenca. Pri posvetovanju mora upravljavec Informacijskemu pooblaščenca predložiti: - dolžnosti upravljavca, skupnih upravljavcev in obdelovalcev; - namene in sredstva predvidene obdelave; - ukrepe in zaščitne ukrepe za zaščito temeljnih človekovih pravic posameznikov; - kontaktne podatke pooblaščenca osebe za varstvo osebnih podatkov; - oceno učinka v zvezi z varstvom podatkov; ter - vsakršne druge informacije, ki jih zahteva Informacijski pooblaščenec.

V nadaljevanju je spregovorila o pravicah posameznikov, o katerih govori 12. člen Splošne uredbe. Upravljavca mora zagotoviti posamezniku informacije o njegovih pravicah in sprejetih ukrepih (glede potrditve obdelave, popravka, omejitve obdelave, ugovora, ugovora zoper avtomatizirano odločitev) v jedrnatih, preglednih, razumljivih in lahko dostopnih oblikah ter jasnem in preprostem jeziku, pisno ali v e-obliki. Na zahtevo posameznika se lahko informacije predložijo ustno, a le, če se identiteta posameznika izkaže drugače. Upravljavca informacije o ukrepih, sprejetih na zahtevo, posamezniku, na katerega se nanašajo osebni podatki, zagotovi brez nepotrebnega odlašanja in v vsakem primeru v enem mesecu po prejemu zahteve. Ta rok se lahko po potrebi podaljša za največ dva dodatna meseca ob upoštevanju kompleksnosti in števila zahtev. Upravljavca obvesti posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki, o vsakem takem podaljšanju v enem mesecu po prejemu zahteve skupaj z razlogi za zamudo. Kadar posameznik, na katerega se nanašajo osebni podatki, zahtevo predloži z elektronskimi sredstvi, se informacije, kadar je mogoče, zagotovijo z elektronskimi sredstvi, razen če posameznik, na katerega se nanašajo osebni podatki, ne zahteva drugače. Če zahtevo predloži z e-sredstvi, se zagotovi odgovor, če je le mogoče, tudi z e-sredstvi. Če upravljavca ne ukrepa na zahtevo posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki, upravljavca takega posameznika brez odlašanja, najpozneje pa v enem mesecu po prejemu zahteve, obvesti o razlogih za neukrepanje ter o možnosti vložitve pritožbe pri nadzornem organu in možnosti uveljavljanja pravnih sredstev.

Vse informacije se zagotovijo brezplačno, v skladu s Splošno uredbo ni več zaračunavanje po Pravilniku o materialnih stroških, razen, če so zahteve očitno neutemeljene ali pretirane in ponavljajoče.

Nadalje je informacijska pooblaščenka spregovorila o varnosti obdelave, ki je določena v 32. členu Splošne uredbe. Ob upoštevanju najnovejšega tehnološkega razvoja in stroškov izvajanja ter narave, obsega, okoliščin in namenov obdelave, pa tudi tveganj za pravice in svoboščine posameznikov, ki se razlikujejo po verjetnosti in resnosti, upravljavca in obdelovalec z izvajanjem ustreznih tehničnih in organizacijskih ukrepov zagotovita ustrezno raven varnosti glede na tveganje, vključno med drugim z naslednjimi ukrepi, kot je ustrezno: (a) psevdonimizacijo in šifriranjem osebnih podatkov; (b) zmožnostjo zagotoviti stalno zaupnost, celovitost, dostopnost in odpornost sistemov in storitev za obdelavo; (c) zmožnostjo pravočasno povrniti razpoložljivost in dostop do osebnih podatkov v primeru fizičnega ali tehničnega incidenta; (d) postopkom rednega testiranja, ocenjevanja in vrednotenja učinkovitosti tehničnih in organizacijskih ukrepov za zagotavljanje varnostni obdelave.

Postopanje v primeru kršitev varstva osebnih podatkov določata 33. in 34. člen Splošne uredbe. Kršitev varstva osebnih podatkov je določena v 12. odstavku 4. člena Splošne uredbe in pomeni kršitev varnosti, ki povzroči nenamerno ali nezakonito uničenje, izgubo, spremembo, nepooblaščenno razkritje ali dostop do osebnih podatkov, ki so poslani, shranjeni ali kako drugače obdelani. Vsaka kršitev varstva osebnih podatkov je varnostni incident, kar pa po njenem mnenju ne pomeni, da je za vsak varnostni incident treba obveščati Informacijskega pooblaščenca.

Na koncu svojega predavanja je predstavila še glavne korake v skladu s Splošno uredbo ter nekaj mitov in neresnic o Splošni uredbi. Spregovorila pa je tudi o dosedanjih globah kot posledicah kršitev določb ZVOP-1. Splošne pogoje za naložitev upravnih glob Splošna uredba določa v 83. členu. Poudarila je tudi, da bodo do sprejetja ZVOP-2 v veljavi še nekateri členi ZVOP-1 ne glede na Splošno uredbo. Tako npr. glede seznanitve z osebnimi podatki umrlih ne glede na Splošno uredbo še vedno velja [23.](#) člen ZVOP-1, ki določa, da je seznanitev s starim gradivom dopustna, če: je gotovo, da so posamezniki umrli; oseba, ki prosi za osebne podatke, ustrezno izkaže znanstveno-raziskovalni, statistični ali zgodovinski namen seznanitve; in

posamezniki pred smrtjo niso pisno prepovedali seznanitve oziroma njegovi dediči prvega ali drugega dednega reda, če zakon ne določa drugače.

Predavanju informacijske pooblaščenke Mojce Prelesnik so sledila vprašanja predstavnikov verskih skupnosti.

Ob koncu posveta je dr. Gregor Lesjak predstavnike verskih skupnosti še enkrat pozval, naj se udeležijo javne razprave o predlogu Zakona o spremembi Zakona o verski svobodi.

Pripravila:

mag. Mojca Hardi
sekretarka

dr. Gregor Lesjak
direktor